

УДК 378. 14

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ У
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

Кайдалова Л.Г.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Анотація. У статті висвітлено особливості викладання лекцій у вищому навчальному закладі, науково-методичні вимоги до лекції, основні функції лекції. Розглянуто інтерактивні лекції та лекторську майстерність викладача як складову забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: лекція, лектор, функції лекції, інтерактивна лекція, лекторська майстерність.

Аннотация. В статье освещены особенности преподавания лекций в высшем учебном заведении, научно-методические требования к лекции, основные функции лекции. Рассмотрены интерактивные лекции и лекторское мастерство преподавателя как составляющую обеспечения качественной подготовки будущих специалистов в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: лекція, лектор, функции лекции, интерактивная лекція, лекторское мастерство.

Abstract. The article highlights the peculiarities of teaching lectures in higher education, research and methodological requirements for the lecture, the main function of the lecture. Considered interactive lectures and lecturer's skill as a teacher component to ensure quality training of future professionals in higher education.

Keywords: lektsiya, lecturer, features lectures, interactive lektsiya, lecturer maysterstvo.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми викладання лекцій

у вищих навчальних закладах досліджені багатьма зарубіжними та вітчизняними вченими, серед яких Л. Г. Кайдалова, О. В. Михайличенко, Л. Ф. Панченко О. О. Тележкіна, В.П.Черних та ін. [1-5].

Метою статті є висвітлення особливостей читання лекцій у вищих навчальних закладах та підготовка лектора до читання лекцій.

Виклад основного змісту. Лекторська майстерність викладача складається з комплексу компетентностей і якостей, серед яких найважливішими є: бездоганне знання свого предмета; знання основних соціально-психологічних особливостей процесу публічного мовлення; вміння підібрати і систематизувати навчальний матеріал для лекційного виступу й оформити його відповідно його відповідно до поставленої мети, законів композиції, логіки і психології; контакт з аудиторією. Якість лекційного викладання посилює мотивацію навчання, активізує розумово-мисленнєву діяльність та зацікавленість у навчанні.

Лекція у ВНЗ визначає напрям, основний зміст і характер усіх видів занять, у тому числі самостійної роботи студентів і магістрантів. Кожна лекція з певної дисципліни є відносно самостійною і, водночас, передбачає продовження навчального процесу.

Лекція є ефективною формою систематичного, емоційного, безпосереднього контакту свідомості, почуттів, волі, інтуїції особистості педагога. Лекція покликана не лише давати знання, а й сприяти всебічному розвитку особистості. Можливості лекції в освітній системі.

При проведенні лекцій широко застосовується прийом постановки риторичних запитань: ставиться запитання, студенти зосереджують на ньому увагу, а викладач, після невеличкої паузи, сам дає відповідь на поставлене запитання. Засобом активізації у даному випадку виступає запитувальна інтонація, яка мобілізує увагу слухачів.

У педагогічній практиці для здійснення навчального процесу доцільно окреслити такі види академічних лекцій: проблемна, бінарна, оглядова, настановча, лекція із запланованими помилками, лекція-конференція, лекція-

диспут, інформаційна лекція, узагальнююча, інтерактивна, лекція-візуалізація та ін.

Під час інтерактивних лекцій студенти вчаться бути демократичними, спілкуватись між собою, критично думати, приймати власні продумані рішення. Відео-інформація або анімація у поєднанні з коментарями викладача значно активізує увагу студентів до змісту навчального матеріалу та підвищує інтерес до нової теми. При цьому суттєво змінюється роль викладача у навчальному процесі. Викладач ефективніше використовує навчальний час лекції, зосередивши увагу на обговоренні найбільш складних фрагментів навчального матеріалу.

Визначення мети лекції залежить від її вигляду: одна справа настановна лекція для заочників, зовсім інше – оглядова лекція для випускників або лекція з окремої наукової проблеми. Своєрідною по своїх цілях є ввідна лекція: у ній студенти знайомляться з програмою, порядком вивчення предмету, основною літературою та ін.

Досвідчені лектори рекомендують починати лекцію з цікавого прикладу, прислів'я, приказки, яскравої і значимої цитати, гумористичного зауваження та ін.

Ефективний засіб завоювання уваги слухачів – питання до аудиторії, що допомагає втягнути студентів в активну розумову діяльність. Перші слова мають бути незвично прості, доступні.

Основними функціями лекції у вищому навчальному закладі є: освітня, методологічна, методична, мотиваційна, розвивальна, виховна, організуюча, інформаційна, переконувальна, комунікативна, орієнтуюча та ін.

При підготовці до лекційного заняття викладач повинен враховувати наявність навчально-методичного супроводу та орієнтувати студентів на їхнє використання при самостійній роботі з вивчення предмету. Не слід давати перелік першоджерел, яких немає в бібліотеці університету або на кафедрі.

У лекції мають реалізовуватися загально-дидактичні принципи: науковості змісту, системності побудови та викладу, послідовності,

інформативності, наочності, зрозумілості (доступності) та переконливості її викладу, свідомості, активності й самостійності, зв'язку змісту навчального матеріалу з професійною діяльністю, доступності, емоційності;

Створення позитивного іміджу лектора є непростим завданням. Воно вимагає клопіткої, творчої роботи, але приносить гарні результати: формує позитивне ставлення до педагога оточуючих, робить спілкування з ним приємним і комфортним.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведені дослідження не вичерпують проблем лекційного викладання, а є предметом подальших творчих і наукових пошуків. Від правильного вибору лекції, методики її викладу багато в чому залежить організація подальшого навчання та самостійної роботи студентів, рівень якісної підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах.

Список використаних джерел

1. Булатова О. С. Педагогический артистизм : учеб. пособ. / О. С. Булатова. – М. : Издательский центр “Академия”, 2001. – 240 с.
2. Кайдалова Л. Г. Методика проведення занять у вищому навчальному закладі : метод. рекомендації для викл. / Л. Г. Кайдалова, О. О. Тележкіна, С. М. Полуян та ін. – Харків : Вид-во НФаУ, 2004. – 60 с.
3. Лекція як провідна форма навчання у вищому закладі освіти : Метод. реком. для викл. Черних В.П., Зупанець І.А., Кайдалова Л.Г. та ін. . – Х. : Вид-во НФаУ, 2001. – 36 с.
4. Михайличенко О. В. Особливості проведення лекцій у вищому навчальному закладі / О. В. Михайличенко // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. праць / [гол. ред. : М. Б. Євтух]. – К. : Київський національний лінгвістичний університет, 2010. – Вип. 41. – С. 26-31
5. Панченко Л. Ф. Розвиток університетської лекції в контексті мультимедійних технологій / Л. Ф. Панченко // Вісник Луганського

національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка / [гол. ред. :
В. С. Курило]. – Луганськ. – 2006. – № 2. – С. 138-142.